

ARAŞTIRMA

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN VE KLİNİK HEMŞİRELERİN İNTÖRN UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ

Gülcan BAHÇECİOĞLU TURAN*

Mehtap TAN**

Nuray DAYAPOĞLU***

Alınış Tarihi: 09.02.2017

Kabul Tarihi: 15.09.2017

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin Hemşirelik programına yeni dahil edilen intörn uygulaması kapsamında uygulama yapan son sınıf öğrencilerinin ve uygulamanın yapıldığı kliniklerde görev yapan hemşirelerin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki araştırmanın örneklemini, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde 2015–2016 Eğitim-Öğretim yılının bahar döneminde intörn uygulaması yapan gönüllü 120 son sınıf öğrencisi ile uygulamanın yapıldığı Yakutiye Araştırma Hastanesi'nde çalışan, araştırmayı kabul eden 206 hemşire oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, hemşirelik intörn öğrencilerin ve hemşirelerin tanıtıcı özelliklerini ve intörnlük uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı ve yüzdelik hesaplamalar kullanılmıştır.

Bulgular: İntörn uygulaması sonrası hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu el becerilerinin, bilgilerinin, kendilerine olan güvenlerinin ve mesleğe olan sevgilerinin arttığını ve sorumluluk duygularının geliştiğini belirtmişlerdir. Klinik hemşirelerin intörn uygulamasına ilişkin görüşleri arasında birinci sırada öğrencilerin bilgi ve becerisinin arttığına ilişkin görüş yer almıştır. Bunu; öğrencilerin mesleğe uyum sağlaması, kendilerine olan güvenlerinin artması, iletişim becerileri ve sorumluluk duygusunun artması ile ilgili görüşlerinin takip ettiği belirlenmiştir.

Sonuç: İntörn uygulamasının hem öğrenciler hem de hemşireler tarafından mesleki gelişim açısından yararlı bir uygulama olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; öğrenci; intörn uygulaması

ABSTRACT

Determining The Opinions of Clinic Nurses and Nursing Students About Internship

Aim: This study aims to determine the internship-related opinions of senior students enrolled in the internship program, which has been added to the nursing program of the Atatürk University Faculty of Health Sciences recently, as well as determining the opinions of the nurses working in the clinics of the studied hospital.

Method: The sample of this descriptive study consisted of 120 volunteer senior students who were enrolled in internship program at Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Atatürk University in the spring semester of 2015-2016 academic year as well as 206 nurses, who were working in the Yakutiye Research Hospital and agreed to participate in the research. A questionnaire developed by researcher for determining the introductory characteristics and opinions of nurses and nursing intern students about internship was used for data collection. The number and percentage calculations were used in the evaluation of data.

Results: As a result of the study, the majority of the students have stated that their hand skills, knowledge, self-confidence, affection to the profession and sense of responsibilities have improved after the internship. The opinion on the increase in knowledge and skills of the students after internship was at the first place among opinions of the nurses. This opinion was found to be followed by students' adaptation to the profession, increase of their self-confidence, communication skills and sense of responsibility.

Conclusion: Internship program was found to be a useful practice for both the students and nurses in terms of professional development.

Keywords: Nursing; student; internship

GİRİŞ

Hemşirelik eğitimi, mesleğin temel sorumluluklarını, bu sorumluluğu yerine getirebilmek için sahip olunması gereken

özelliklerin neler olduğunun kavranmasını ve mevcut durumun analiz edilmesini gerektirir. Dolayısıyla eğitim hemşirelik öğrencilerinde mesleğe ilişkin bir farkındalık geliştirme sürecini

*Arş Gör. Gülcan Bahçecioğlu Turan, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, e-posta: glenbah@hotmail.com

**Prof. Dr. Mehtap Tan, Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Erzurum

***Yrd. Dr. Nuray Dayapoğlu, Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Erzurum

oluşturur (Karagöz 2013). Hemşirelik eğitim programları teorik ve klinik uygulamaları kapsamaktadır. Klinik eğitim öğrencilerin teorik olarak aldıkları bilgileri uygulamaya dönüştürmelerine, mesleki kimlik kazanmalarına ve yaparak öğrenmelerine fırsat verdiği için öğrencilerin daha fazla haz almasını sağlamaktadır (Çavuşoğlu 1991; Espeland and Indrehus 2003; Donaldson and Cartel 2005; Tiwari, Lam, Yuen, Chan, Fung and Chan 2005; Akyüz, Tosun, Yıldız ve Kılıç 2007).

Klinik uygulama, öğrencinin sadece teorik derslerde öğrendiklerini hayata geçirip geçiremediğinin değerlendirilerek not verildiği bir etkinlik olmayıp, öğrenmenin devam ettiği bir eğitim sürecidir (Karagöz 2013). Bu nedenle uygulama yapılan kliniklerde görevli olan öğretim elemanı, hemşire ve diğer sağlık ekibi üyelerinin değerlendirmenin, öğrenmenin bir parçası olduğunu unutmamaları gerekir (Akyüz, Tosun, Yıldız ve Kılıç 2007; Karagöz 2013). Klinik eğitimin en önemli amaçları arasında; öğrencilerin önceden kazandıkları temel bilimsel bilgileri uygulamadaki becerilerle entegre etmeleri, tanı, tedavi ve hasta bakımına ilişkin konularda yeterli olmaları, temel mesleki ve kişisel beceri ve davranışları kazanmaları yer almaktadır (Çavuşoğlu 1991; Donaldson and Cartel 2005; Tiwari, Lam, Yuen, Chan, Fung and Chan 2005; Burns and Paterson 2005; Mannix, Faga, Beale and Jockson 2006; Akyüz, Tosun, Yıldız ve Kılıç 2007).

Hemşirelik eğitiminde kullanılan klinik uygulamalardan biri olan intörlük; ilk üç yıllık mesleki dersleri başarı ile tamamlayan öğrencilere hemşirelik mesleği için gereken mesleki bilinç ve deneyimi kazandırma/pekiştirme sürecidir. Bu programın amacı, öğrencilerin ilk üç yılda edindikleri bilgi ve becerilerini, ilgili hastane ve kurumlarda uygulayarak pekiştirmelerini sağlamak, karar verme becerilerini geliştirmek ve mezuniyet öncesi mesleki deneyim kazanmalarına olanak sağlamaktır. İntörlük eğitim sürecinde dördüncü sınıf öğrencileri, “İç hastalıkları hemşireliği”, “Cerrahi hastalıkları hemşireliği”, “Çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği”, “Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği”, “Ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği” ve “Halk sağlığı hemşireliği” ile ilgili alanlarda uygulama yaparlar.

Klinik eğitimin etkinliği; fizik ortam, öğretim elemanları, klinik hemşireleri ve sağlık ekibinin diğer üyeleri gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Bu nedenle uygulama yapılan

kliniklerde görevli olan hemşire ve diğer sağlık ekibi üyelerinin bilinçli, deneyimli ve mesleki yönden donanımlı, olumlu rol modeli olması uygulama hedeflerine ulaşılması açısından önemlidir (Karagöz 2013; Tural Büyük, Rızalar, Çetin ve Sezgin 2014). Hemşirelikte klinik eğitim uygulaması, öğrenci gelişimine katkıda bulunurken aynı zamanda klinik ortamı ve çalışanlarını etkileyip klinik hemşireleri için bir öğrenme fırsatı yarattığı gibi klinik ortamın öğrenme için düzenlenmesini ve hemşirelerin iş doyumlarını ve hasta bakım kalitesini artırmaktadır (Owens, Turjanica, Scanion, Sandhusen, Williamson and Hebert 2001).

Hemşirelik eğitiminde teorik bilginin beceriye dönüştürülmesinde ve öğrencilerin mesleki becerilerinin geliştirilmesinde klinik uygulamanın önemi tartışılmaz. Son yıllarda yapılan çalışmalarda, öğrencilerin birinci sınıftan itibaren kısa süreler ile çıktığı klinik uygulamaların yerine intörn uygulamasının daha faydalı olduğu, öğrenciye kliniği tanıma, klinik hemşiresine de öğrenciyi tanıma ve uyum halinde çalışma fırsatı verdiği belirtilmiştir (Gümral ve Coşar 2006; Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural 2008; Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve ark. 2008). Bu nedenle intörn uygulaması, öğrencilerin aldıkları teorik bilgileri klinikte uygulama yapmalarına, mesleğe uyum sağlamalarına ve mesleki kimlik geliştirmelerine olanak sağlayan bir uygulamadır (Simith 2008). Bunun yanı sıra ülkemizde hemşirelik eğitiminde intörn uygulaması yaygın olmayıp, bazı hemşirelik programlarına yeni entegre edilmektedir. İntörn uygulaması yapan öğrencilerin ve hemşirelerin bu konudaki görüşlerinin intörn uygulamasının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu nedenle bu çalışma, hemşirelik bölümü öğrencileri ile klinik hemşirelerin intörn uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Şekli: Bu araştırma tanımlayıcı olarak yapılmıştır

Araştırmanın Yapıldığı Yeri ve Zaman: Araştırma, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü ile Atatürk Üniversitesi Yakutiye Araştırma Hastanesi’nde 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılının bahar döneminde yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü 4.

sınıf öğrencilerine 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde, intörn uygulaması yapan 155 öğrenci ve Atatürk Üniversitesi Yakutiye Araştırma Hastanesi'nde çalışan, öğrenci eğitimine aktif katılan 480 hemşire oluşturmuştur. Evrenden örneklem seçimine gidilmemiş, araştırmaya katılmayı kabul eden ve ulaşılabilen 120 öğrenci ve 206 hemşire araştırmanın örneklemi oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması: Veriler, araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanan Anket Formu aracılığı ile toplanmıştır (Gümral ve Coşar 2006; Akyüz, Tosun, Yıldız ve Kılıç 2007; Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural 2008; Tural Büyük, Rızalar, Çetin ve Sezgin 2008; Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve Akbayrak 2008; Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı 2012). Anket formu, intörn uygulaması sona erdikten sonra öğrencilere sınıf ortamında, hemşirelere ise çalıştıkları kliniklerde uygulanmıştır. Anket formunun doldurulma süresi ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Anket Formu: Bu form 2 bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm; öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 4 soru (yaş, cinsiyet, mezun olduğu lise ve mesleği isteyerek seçme durumu), öğrencilerin intörn programına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 6 soru, öneri ve beklentileri ile ilgili 3 soru (açık uçlu) ve intörn uygulamasının etkinliğini değerlendirmek amacıyla intörn uygulamasının hedeflerine ulaşma durumlarına ilişkin 17 soru olmak üzere toplam 30 soru içermektedir. İkinci bölüm ise; hemşirelerin sosyodemografik özelliklerini belirlemeye yönelik 5 soru (yaş, cinsiyet, mezun olduğu okul, çalışma yılı, çalıştığı klinik), hemşirelerin intörn uygulamasına ilişkin görüşlerini belirleyen 12 soru ve hemşirelerin intörn uygulamasına yönelik önerilerini içeren 6 soru olmak üzere toplam 23 sorudan oluşmuştur (Gümral ve Coşar 2006; Akyüz, Tosun, Yıldız ve Kılıç 2007; Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural 2008; Tural Büyük, Rızalar, Çetin ve Sezgin 2008; Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve Akbayrak 2008; Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı 2012 ;).

Verilerin Değerlendirilmesi: Elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 21 paket programında sayı ve yüzdelerle değerlendirilmiştir

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırma için Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurulu'ndan 18.04.2016 tarihinde 2016/04/07 sayılı onay alınmıştır. Ayrıca,

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı'ndan ve Atatürk Üniversitesi Yakutiye Araştırma Hastanesi'nden yazılı izin alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinden ve klinik hemşirelerden sözel izin alınmış, araştırma verilerinin gizli tutulacağı ve katılımın gönüllülük esasına dayandığı ile ilgili bilgiler verildikten sonra araştırma yürütülmüştür.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaş ortalamasının 22.13±1.02 olduğu, %66.7'sinin kız öğrenci olduğu, %53.3'ünün düz liseden mezun olduğu ve %61.7'sinin mesleği isteyerek seçtiği belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalamasının 27.51±6.80 olduğu, %78.2'sinin kız öğrenci olduğu, %37.9'unun sağlık meslek lisesi mezunu olduğu ve %39.3'ünün beş yıl ve üzeri zamandan beri çalıştığı belirlenmiştir.

Tablo 1'de öğrencilerin intörn uygulamasına ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. İntörn uygulaması sonunda öğrencilerin çoğunluğu bu eğitim deneyimini yaşamaktan memnun olduklarını (%54.2), intörn uygulamasını diğer hemşirelik öğrencilerine önerdiklerini (%65), intörn uygulamasının kendilerine yeterli bilgi ve beceriyi kazandırdığını (%57.5), teorik (%40) ve uygulama becerileri (%45) yönünden kendilerini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %51.5'i intörn uygulamasının mesleğe olan sevgilerini artırdığını belirtmiştir.

Yapılan çalışmalarda intörn uygulaması ile ilgili öğrencilerin çoğunluğu intörnlük eğitimini yararlı bulduklarını, bu eğitim deneyimini yaşamaktan memnun olduklarını, intörn programını diğer hemşirelik öğrencilerine de önerdiklerini, kendilerine yeterli bilgi ve beceriyi kazandırdığını, teorik ve uygulama becerileri yönünden kendilerini yeterli bulduklarını, bilgi ve sorumluluk duygularının geliştiğini, kendilerine olan güvenlerinin ve mesleğe olan sevgilerinin arttığını belirtmişlerdir. (Yazıcı ve Nural 2001; Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural 2008; Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve Akbayrak 2008 ; Orak, Orhan, Ağırman ve Özgürce 2008; Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı 2012) Yapılan araştırma bulguları bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Bu nedenle intörn uygulamasının öğrencilerin gelişimine ve mesleğin benimsenmesine olumlu katkıda bulunduğu söylenebilir.

Tablo 1. Öğrencilerin İntörn Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (S:120)

İntörn Uygulamasına İlişkin Görüşler	Sayı	%
Klinik/sahada intörn uygulamasından memnun olma		
Memnunum	65	54.2
Kısmen Memnunum	43	35.8
Memnun Değilim	8	6.7
Hiç Memnun Değilim	4	3.3
İntörn uygulamasını diğer hemşirelik öğrencilerine önerme		
Evet	78	65.0
Kararsızım	32	26.7
Hayır	10	8.3
Klinik/sahada intörn uygulamasıyla yeterli bilgi/beceri kazanma		
Evet	69	57.5
Kısmen	42	35.0
Hayır	9	7.5
Klinik/sahada intörn uygulamasıyla teorik yönden gelişme/kendini yeterli bulma		
Çok yeterli	48	40.0
Yeterli	47	39.2
Kısmen Yeterli	25	20.8
Klinik/sahada intörn uygulamasıyla beceri yönünden gelişme/kendini yeterli bulma		
Çok yeterli	54	45.0
Yeterli	50	41.7
Kısmen Yeterli	16	13.3
İntörnlük uygulamasıyla mesleğe olan sevginin artması		
Evet	62	51.7
Kısmen	39	32.5
Hayır	19	15.8

Tablo 2’de klinik hemşirelerin intörn uygulamasına ilişkin görüşlerinin dağılımı bulunmaktadır. Hemşirelerin “uygulama sonunda öğrencilerin bilgi ve becerisi arttığı” şeklindeki görüşleri %100 ile birinci sırada yer almıştır. Çalışmamızda hemşirelerin %99.5’i “öğrencilerin ekip çalışmasına uyumlarının arttığını”, %99’u “öğrencilerin hasta bakım deneyimlerinin arttığını”, %98.5’i “öğrencilerin kendilerine olan güven duygusu, iletişim becerisi ve sorumluluk duygusunun arttığını” ve %95.1’i intörn uygulamasının iş yükünü azalttığını belirtmiştir. Ayrıca hemşireler intörn uygulamasının, öğrencilerin bilgi becerilerini, motivasyonlarını, mesleğe uyumlarını, iletişim becerilerini, hasta bakım deneyimlerini, ekip çalışmasına uyumlarını ve sorumluluk duygularını artırdığını belirtirken kendilerinin ise

iş yükünü azaltıp hastaya ayırdıkları zamanı ve iş doyumlarını artırdığını belirterek intörn uygulamasından olumlu etkilendiklerini belirtmişlerdir. Akyüz, Tosun, Yıldız ve Kılıç’ın (2007) çalışmasında, hemşirelerin en fazla %32.1 ile “klinikte öğrenci ile çalışmanın iş doyumunu artırdığına tamamen katılıyorum” ifadesine yanıt verdikleri belirlenmiştir. Sibson ve Machen’in (2003) çalışmasında, klinik hemşireleri “öğrencilerin klinikte bulunmalarının kendileri için bir öğrenme fırsatı yarattığını, klinik ortamın öğrenme için düzenlenmesinin iş doyumlarını ve bakım kalitesini artırdığını, öğrencilerin ekip için taze bir nefes ve hastalar için yeni bir yüz olduğunu” belirtmişlerdir. Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural (2008) ile Tural, Büyük, Rızalar, Çetin ve Sezgin (2014) çalışmasında da bu çalışma bulgularına benzer sonuçlar bulunmuştur.

Tablo 2. Klinik Hemşirelerin İntörn Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (S: 206)

Görüşler	S	%
Öğrencilerin bilgi ve becerileri arttı		
Katılıyorum	206	100.0
Kararsızım	-	-
Katılmıyorum	-	-
Öğrencilerin kendine güvenleri arttı		
Katılıyorum	203	98.5
Kararsızım	3	1.5
Katılmıyorum	-	-
Öğrencilerin mesleğe uyumları arttı		
Katılıyorum	201	97.6
Kararsızım	5	2.40
Katılmıyorum	-	-
Öğrencilerin iletişim becerileri arttı		
Katılıyorum	203	98.5
Kararsızım	3	1.5
Katılmıyorum	-	-
Öğrencilerin motivasyonları arttı		
Katılıyorum	200	98.1
Kararsızım	5	2.4
Katılmıyorum	1	0.5
Öğrencilerin sorumluluk duyguları arttı		
Katılıyorum	203	98.5
Kararsızım	3	1.5
Katılmıyorum	-	-
Öğrencilerin hasta bakım deneyimleri arttı		
Katılıyorum	204	99
Kararsızım	2	1.0
Katılmıyorum	-	-
Öğrencilerin ekip çalışmasına uyumları arttı		
Katılıyorum	205	99.5
Kararsızım	1	0.5
Katılmıyorum	-	-
Bakım kalitemi arttırdı		
Katılıyorum	197	96.6
Kararsızım	6	2.9
Katılmıyorum	3	1.5
Hastaya ayırdığım zamanı kısıtladı		
Katılıyorum	12	5.9
Kararsızım	10	4.9
Katılmıyorum	184	89.3
İş yükümü arttırdı		
Katılıyorum	7	3.4
Kararsızım	3	1.5
Katılmıyorum	196	95.1
İş doyumumu arttırdı		
Katılıyorum	128	62.1
Kararsızım	42	20.4
Katılmıyorum	36	17.5

Tablo 3'te öğrencilerin intörn uygulamasının mesleki becerilerinin gelişimine katkısına yönelik görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Öğrenciler intörn eğitim uygulamasının hedefleri doğrultusunda belirlenmiş 17 mesleki beceriye yönelik

hedeflere en yüksek %69.2 ve en düşük %53.3 oranında ulaştıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler, intörn uygulamasının hedeflerinden, yönetim becerilerinin gelişmesi (%66.7), mesleğe bağlılığının (%66.7), liderlik becerilerinin (%65.8), profesyonel hemşirelik anlayışının ve

bakım becerilerinin (%65) daha çok geliştiğini belirtirken, etik sorunların farkına varma (%53.3), bakımda teknolojiyi kullanma (%56.7), hatalı uygulamaların farkına varma (%57.5) ve sorun çözme (%57.5.) gibi hedefleri içeren becerilerinin daha az geliştiğini ifade etmişlerdir.

Çalışmamızda, öğrencilerin intörn uygulamasının hedefleri doğrultusunda oluşturulan 17 mesleki beceriye yönelik hedeflere büyük oranda ulaştıkları belirlenmiştir. Roell (1981) yapmış olduğu çalışmada, intörlük programına katılan mezunların özgüven ve yeterlilik kazandıklarını, klinik sahada daha rahat ve daha kaliteli bir hasta bakımı verdiklerini belirtmiştir. İntörn uygulaması ile ilgili yapılan çalışmalarda öğrencilerin çoğunluğu mesleki yeterliliklerinin arttığını, kendilerini mesleğe hazır hissettiklerini ve kendilerine olan güvenlerinin arttığını ifade etmişlerdir (Cooper, Taft and Thelen 2005; Gümral ve Coşar 2006 ; Kim, Lee, Eudey and Dea 2007 ; Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural 2008;

Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve Akbayrak 2008; Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı 2012). Çalışmamızda literatür ile benzer sonuçlar elde edilmiş intörn eğitim uygulamasının hedeflerine ulaştığı görülmüştür.

Tablo 4'te öğrencilerin öğretim elemanlarından ve klinik personelden beklentileri görülmektedir. Öğrenciler öğretim elemanlarından beklentilerini çoğunlukla anlayışlı ve adaletli olmaları (%77.5), öğrenci ile etkili ve yargılayıcı olmayan iletişim kurmaları (%75), değerlendirme yaparken objektif olmaları (%60.8), beklentilerini azaltmaları/çok fazla beklenti koymamaları (%58.3) ve intörn uygulaması süresinde psikolojik destek ve danışmanlık vermeleri (%55.8) yönünde olduğu görülmüştür. Klinik personelden beklentilerini ise çoğunlukla; kendilerini iş yükünü azaltan kişiler olarak görmemeleri (%79.2), öğretici ve paylaşımcı bir yaklaşım göstermeleri (%76.7) ve ekibin bir üyesi gibi davranmaları (%75) şeklinde sıralamışlardır.

Tablo 3. Öğrencilerin İntörn Uygulamasının Mesleki Becerilerinin Gelişimine Katkısı İle İlgili Görüşlerinin Dağılımı (S: 120)

İntörn Uygulamasının Mesleki Becerilerin Gelişimine Katkısı	Evet		Kısmen		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mesleki bilgiye dayalı uygulama yapma becerilerimi geliştirdi.	83	69.2	29	24.2	8	6.7
Yönetim becerilerimin gelişmesine katkı sağladı	80	66.7	34	28.3	6	5.0
Mesleğe bağlılığımın gelişmesine katkı sağladı.	80	66.7	35	29.1	5	4.2
Profesyonel hemşirelik anlayışımın gelişmesine katkı sağladı.	79	65.9	35	29.1	6	5.0
Liderlik becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.	79	65.9	34	28.3	7	5.8
Hemşirelik bakım becerilerimin gelişimini sağladı	78	65	36	30.0	6	5.0
Kişisel gelişimime katkı sağladı.	76	63.3	37	30.9	7	5.8
Ekipte iletişim ve ekip çalışmasına yönelik becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.	75	62.5	38	31.7	7	5.8
Hastalar ve diğer bireylerle iletişim becerilerimin gelişmesine katkı sağladı	74	61.7	40	33.3	6	5.0
Yaşam boyu öğrenme alışkanlığı geliştirmeme katkı sağladı.	74	61.7	36	30.0	10	8.3
Hasta bireylere öğretim yapma becerilerimin gelişmesine katkı sağladı	73	60.8	38	31.7	9	7.5
Grupla bir arada çalışma becerilerimin gelişmesini sağladı	72	60.0	42	35.0	6	5.0
Hemşirelik sürecine uygun çalışma becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.	70	58.3	45	37.5	5	4.2
Klinik/saha uygulamasında hatalı uygulamaları fark etmemi sağladı.	69	57.5	44	36.7	7	5.8
Genel olarak sorun çözme becerilerimin gelişmesine katkı sağladı.	69	57.5	44	36.7	7	5.8
Klinik uygulamalarda etik sorunların farkına varma becerilerim gelişti.	64	53.3	51	42.5	5	4.2
Bakımda teknoloji kullanma becerilerimi geliştirdi	58	56.7	42	35.0	10	8.3

* Satır yüzdesi alınmıştır

Çalışmada, öğrencilerin öğretim elemanlarından beklentileri incelendiğinde (Tablo 4), ilk üç sırada; öğrencilere anlayışlı ve adaletli davranmaları, öğrenci ile etkili ve yargılayıcı olmayan iletişim kurmaları ve değerlendirme yaparken objektif olmaları yer almaktadır. Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı (2012) çalışmalarında; öğrencilerin üçte biri intörnlik programı sürecinde öğretim elemanları tarafından kendilerine teorik bilgi ve uygulama becerisi ile ilgili daha fazla danışmanlık yapmalarını, etkili ve yargılayıcı olmayan bir iletişim kurmalarını istemişlerdir. Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve Akbayrak'ın (2008) yaptığı çalışmada ise intörn programı başlangıcında öğrenciler beklentilerini sırasıyla; öğretim elemanlarının anlayış göstermeleri, kliniklerde yanlarında olmaları, uygulamalarda yardımcı olmaları ve teorik yönden desteklemeleri şeklinde ifade etmişler, programın sonunda ise öğrencilerin yarısından fazlası (%69.8) bu beklentilerinin yeterince karşılandığını belirtmişlerdir. Cooper, Taft and Thelen (2005) çalışmasında; öğrenciler öğretim elemanlarından pozitif geri bildirimlerde bulunmalarını ve kendilerinin duygu ve düşüncelerini anlamalarını istemişlerdir. Karagöz'ün (2013) çalışmasında, eğiticilerin değerlendirmelerinde adaleti sağlaması için, farklı yöntemlerin kullanılması ve sürekli

değerlendirme yapılarak öğrenciye geri bildirim verilmesi önerilmektedir.

Çalışmada, öğrenciler klinik personelden beklentilerini (Tablo 4); kendilerini iş yükünü azaltan kişiler olarak görmemeleri, öğretici ve paylaşımcı bir yaklaşım göstermeleri, ekibin bir üyesi gibi davranmaları şeklinde sıralamışlardır. Tosun, Oflaz, Akyüz, Kaya, Yava, Yıldız ve Akbayrak'ın (2008) çalışmasında, öğrencilerin klinik personelden beklentileri genellikle kendilerini sağlık ekibinin bir üyesi olarak görmeleri, açıklayıcı ve bilgilendirici olmaları, yardımcı ve hoşgörülü olmaları ve uygulamalarda fırsat vermeleri yönünde olmuştur. Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı (2012) çalışmasında ise; öğrencilerin klinik personelden beklentilerini, kendilerini iş yükünü azaltan kişiler olarak görmemeleri, öğrenmeye teşvik etmeleri, açıklayıcı ve bilgilendirici olmaları şeklinde sıralamışlardır. Ayrıca literatürde deneyimli ve profesyonel hemşirelerle klinik eğitim yaşantısı geçiren öğrencilerin, kliniğe daha rahat uyum sağladıkları, profesyonel rol kavramını daha iyi yerleştirdikleri, kritik düşünme becerilerinin geliştiği, öz yeterliliklerinin ve iletişim becerilerinin arttığı belirtilmektedir (Cooper, Taft and Thelen 2005; Kim, Lee, Eudey and Dea 2007). Bu nedenle öğrencilerin profesyonel rol modeli oluşturacak deneyimli klinik hemşireler ile birlikte klinik eğitim alması gerektiği düşünülmektedir

Tablo 4. Öğrencilerin Öğretim Elemanı ve Klinik Personelden Beklentilerinin Dağılımı (S=120)

Öğretim Elemanından Beklentiler	S	%*
İntörn uygulaması süresinde teorik bilgi, uygulama becerisi ile ilgili danışmanlık	61	50.8
Öğrencilere anlayışlı ve adaletli davranmaları	93	77.5
Öğrenci ile etkili ve yargılayıcı olmayan iletişim kurmaları	90	75.0
Beklentilerini azaltmaları/çok fazla beklenti koymamaları	70	58.3
İntörn uygulaması süresinde psikolojik destek ve danışmanlık vermeleri	67	55.8
Değerlendirme yaparken objektif olmaları	73	60.8
Klinikte öğrencinin yanında olmaları	60	50.0
Klinik Personelden Beklentiler		
İş yükünü azaltan kişiler olarak görmemeleri	95	79.2
Öğrenmeye teşvik etmeleri	88	73.3
Öğretici ve paylaşımcı bir yaklaşım göstermeleri	92	76.7
Öğrenciyi öğretim elemanına şikayet ile tehdit etmemeleri	89	74.2
Ekibin bir üyesi gibi davranmaları	90	75.0
Etkili iletişim kurmaları	78	65.0

*Birden fazla yanıt alınmıştır yüzdeler “ sayı (S) ” üzerinden hesaplanmıştır.

Tablo 5'te klinik hemşirelerin intörn uygulamasına ilişkin önerilerinin dağılımı yer almaktadır. Hemşirelerin önerileri arasında en

fazla %99 ile “uygun fizik ortam olanağı sağlanmalı” ve %95.5 ile “uygulama süresinin daha uzun olması” bulunmaktadır.

Çalışmada öğrencilere intörn uygulamasına ilişkin önerilerinin sorulduğu açık uçlu soruda; Öğrencilerin çoğu intörn öğrencilere “öğlen yemeği verilmesi, uygun fizik ortam sağlanması, maaş bağlanması ve sigortaya bağlanması” gerektiğine ilişkin görüşlerde bulunmuştur. Hemşirelerin intörn uygulamasına ilişkin önerileri arasında ise ilk sıralarda, “uygun fizik ortam olanağın sağlanması ve uygulama süresinin daha uzun olması” bulunmaktadır. Tural Büyük, Rızalar, Çetin ve Sezgin’in (2014) çalışmasında, hemşirelerin önerileri arasında ilk sıralarda uygun fizik ortam olanağın sağlanması, intörn uygulamasının devam etmesi, daha uzun süreli olması ve öğrencilerin de nöbet tutması gerektiği bulunmaktadır. Erenel Şentürk, Dal, Kutlutürkan ve Vural (2008) çalışmasında, öğrencilerin intörnlük uygulamasına ilişkin önerileri arasında ilk sıralarda uygun fizik ortam sağlanması, intörnlük uygulamasının devam etmesi ve süresinin artmasına ilişkin görüşler yer almaktadır. Hemşirelerin ise intörn uygulamasına ilişkin önerileri arasında ilk sıralarda, öğrenciler gece ve hafta sonu nöbet tutması, uygulama

süresinin daha uzun olması ve devam etmesi bulunmaktadır. Yazıcı ve Nural’ın (2001) çalışmasında öğrencilerin daha sonraki dönem yapılacak intörn uygulamasına ilişkin önerileri arasında birinci sırada kendi alanında uzman öğretim elemanı ile çalışmak (%29.5) yer almaktadır. Çalışmamızın sonucu literatürle benzer sonuçlar vermiştir. Klinik öğretimde istendik sonuçların elde edilebilmesi için gerekli koşullardan birisi öğrenciler için uygun klinik ortamdır. Bu nedenle uygulama yapılan kliniklerde kullanılan malzemelerin öğrenci sayısı ile uyumlu olması, uygulama alanları çalışmayı ve motivasyonu artıracak biçimde düzenlenip öğrenciler için kütüphane, toplantı odaları, eşyalarını bırakabilecekleri odalar ve yemek olanakları sağlanmalıdır. Çünkü öğrencilerin bireysel gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi olumlu öğrenim deneyimi açısından önemlidir (Aydın ve Argun 2010; Karagöz 2003). Çalışmamızın sonuçları doğrultusunda kliniklerde gerekli koşulların sağlanması için okul hastane işbirliği sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 5. Klinik Hemşirelerin İntörn Uygulamasına İlişkin Önerilerinin Dağılımı (S:206)

	S	%
Uygulama süresi daha uzun olmalı		
Katılıyorum	197	95.6
Kararsızım	5	2.4
Katılmıyorum	4	2.0
İntörn uygulaması devam etmeli		
Katılıyorum	144	69.9
Kararsızım	60	29.1
Katılmıyorum	2	1.0
Klinikte öğrenci sayısı daha az olmalı		
Katılıyorum	84	40.8
Kararsızım	23	11.2
Katılmıyorum	99	48.0
Uygulamada rotasyon olmamalı		
Katılıyorum	119	57.8
Kararsızım	14	6.8
Katılmıyorum	73	35.4
Uygulamada süreklilik olmalı		
Katılıyorum	138	67.0
Kararsızım	66	32.0
Katılmıyorum	2	1.0
Uygun fizik ortam olanağı sağlanmalı		
Katılıyorum	204	99
Kararsızım	1	0.5
Katılmıyorum	1	0.5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada, hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinin intörn uygulamasının hedefleri doğrultusunda belirlenen 17 mesleki beceriye yönelik hedeflere büyük oranda ulaştıkları belirlenmiştir. İntörn uygulaması sonunda öğrencilerin çoğunluğunun bu eğitim deneyimini yaşamaktan memnun olduğu ve intörn uygulamasını diğer hemşirelik öğrencilerine önerdikleri belirlenmiştir. İntörn uygulaması öğrencilere yeterli bilgi ve beceriyi kazandırmış, teorik ve uygulama becerileri yönünden kendilerini yeterli bulmuş ve mesleğe olan sevgileri artmıştır. Öğrencilerin çoğunluğu intörn öğrencilere öğlen yemeği verilmesine, uygun fizik ortam sağlanmasına, maaş bağlanmasına ve sigortaya bağlanmasına ilişkin görüşlerde bulunmuştur. Hemşireler intörn uygulamasının öğrencilere ve kendilerine olumlu katkılar sağladıklarını, uygun fizik ortam sağlanmasını ve

intörn uygulama süresinin daha uzun olması gerektiğini belirtmişlerdir

Araştırmamızdan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

İntörn uygulaması yapılan alanların fiziksel ve sosyal yönden öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi: Bu amaçla; klinik, öğretim elemanları, öğrenciler ve uygulama yapılan hastanelerin hemşirelik hizmetleri ve destek/idari hizmet sorumluları ile düzenli aralıklarla toplantılar yapılarak öğrenciler için uygun ortam sağlanması,

İntörn uygulamasının süresinin artırılarak devam ettirilmesi, uygulamanın öğrencilere sigorta primleri yatırılarak, uygun bir fiziki ortam sağlanarak ayrıca intörn öğrencilere maaş ve öğlen yemeği verilerek devam etmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akyüz A, Tosun N, Yıldız D, Kılıç A. Klinik Öğretimde Hemşirelerin, Kendi Sorumluluklarına ve Hemşirelik Öğrencilerinin Çalışma Sistemine İlişkin Görüşleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007; 6(6): 459-64.

Aydın MF, Argun MŞ. Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Hastane Uygulamalarından Beklentileri ve Karşılaştıkları Sorunlar. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2010; 1(4): 209-13

Burns I, Paterson IM. Clinical Practice and Placement Support: Supporting Learning in Practice. Nurse Education in Practice 2005; 5(1): 3-9.

Cooper C, Taft LB, Thelen M. Preparing for Practice: Students' Reflections on Their Final Clinical Experience. Journal of Professional Nursing 2005; 21(5): 293-302.

Çavuşoğlu H. Klinik öğretim II. Türk Hemşireler Dergisi Türk Hemşireler Dergisi 1991; 41(1): 25-28.

Donaldson JH, Carter D. The Value of Role Modelling: Perceptions of Undergraduate and Diploma Nursing (Adult) Students. Nurse Education in Practice 2005; 5(6): 353-9.

Erenel Şentürk A, Dal Ü, Kutlutürkan S, Vural G. Hemşirelik Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin ve Hemşirelerin İntörnlük Uygulamasına İlişkin Görüşleri. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi 2008;15(2): 16-25.

Espeland V, Indrehus O. Evaluation of Students' Satisfaction with Nursing Education in Norway. Journal of Advanced Nursing 2003; 42(3): 226-36.

Gümrall N, Coşar F. Ebelik ve Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Okul-Hastane İşbirliği İle İlgili Görüşlerinin Değerlendirilmesi. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2006; 13(3): 21-4.

Karagöz S. Hemşirelikte Klinik Öğretime Genel Bakış ve Etkin Klinik Öğretim İçin Öneriler. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2003; 5(1): 15-21.

Karaöz S. Hemşirelik Eğitiminde Klinik Değerlendirmeye Genel Bakış: Güçlükler ve Öneriler 2013; 6(3):149-58.

Kim KH, Lee AY, Eudey L, Dea MW. Improving Clinical Competence and Confidence of Senior Nursing Students Through Clinical Preceptorship. International Journal of Nursing 2014; 1(2):183-209.

Mannix J, Faga P, Beale B, Jockson D. Towards Sustainable Models for Clinical Education in Nursing: An on-Going Conversation. Nurse Education in Practice 2006; 6(1): 3-11.

Orak S, Orhan H, Ağırman Ö, Özgürce B. Hemşirelik-Ebelik Eğitiminde Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği: Isparta Sağlık Yüksekokulu İntörn Öğrencilerinin Klinik Sahada Entegre Uygulaması İle İlgili Bilgi ve Tutumları. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2008; 15(3) :11-6

Owens DL, Turjanica MA, Scanion MV, Sandhusen, AE, Williamson M, Hebert C, Facteau L. New Graduate RN Internship Program: A Collaborative Approach for System Wide Integration. Journal for Nurses in Professional Development 2001; 17(3): 144-50.

Roell SM. Nurse-Intern Programs: How They Are Working. Nursing Administration 1981;11(10): 33-6.

Sabancıoğulları S, Doğan S, Kelleci M, Avcı D. Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin İnternlik Programına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi 2012; 5(1): 16-22.

Sibson L, Machen I. Practice Nurses As Mentors For Student Nurses: An Untapped Educational Resource? Nurse Education in Practice 2003; 3(3): 144-54.

Smith C. Implementing A Nursing Internship Program. Healthcare Quarterly Healthcare Quarterly 2008; 11(2): 76-9.

Tiwari A, Lam D, Yuen KH, Chan R, Fung T, Chan S. Student Learning in Clinical Nursing Education: Perceptions of The Relationship Between Assessment and Learning. Nurse Education Today 2005; 25(4): 299-308.

Tosun N, Oflaz F, Akyüz A, Kaya T, Yava A, Yıldız D ve ark. Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin İntörn Eğitim Programından

Beklentileri İle Program Sonunda Kazanım ve Önerilerinin Değerlendirilmesi. Gülhane Tıp Dergisi 2008; 50(3): 164-71.

Tural Büyük E, Rızalar S, Çetin A, Sezgin S. Opinions and Suggestions of Nurses About Internship. Balıkesir Health Sciences Journal 2014; 3(3): 135-40.

Yazıcı S, Nural N. Hemşirelik /Ebelik Öğrencilerinin Son Sınıfın Tamamın Uygulama Olmasına İlişkin Görüşleri. İbni Sina Tıp Dergisi 2001; 6(1):48-8.